

Állásfoglalás az italcsomagolások hatékony betétdíjas rendszerének bevezetéséért

2021. év elején az Országgyűlés megszavazta azt a törvénycsomagot, amelynek értelmében 2023 júliusától kötelező az egyutas italcsomagolások (PET, alumínium, üveg) visszaváltása. Ezeknek az egyébként eldobható, egyszer használatos csomagolásoknak a kötelező visszaváltása magasabb arányú újrahasznosítást tesz lehetővé. Fontos megjegyezni, hogy az utóbbi években a piacról egyre inkább kiszorulnak a többször használható betétdíjas, visszaváltható italcsomagolások, amelyekkel a törvénycsomag jelenleg nem foglalkozik. Kijelenthetjük, hogy az elfogadott törvény nem elég ambiciózus, és nem veszi figyelembe a hulladékhierarchiát. Különösen sajnálatos, hogy a törvény elfogadását valódi társadalmi konzultáció nem előzte meg, a kormány kizárólag az iparági és kereskedelmi szereplőkkel egyeztetett, és a kapcsolódó online közvélemény-kutatásban az újratölthető csomagolásokról kérdést sem tettek fel. A kormányzati kommunikáció került a hulladékeletkezés megelőzésének még a gondolatát is, kizárólag a visszagyűjtés hatékonyságának és az újrahasznosítás arányának növeléséről beszéltek. A Humusz Szövetség több környezetvédelmi civil szervezet és szakértő által összeállított állásfoglalással kívánja felhívni a figyelmet a tervezett rendszer hiányosságaira, és szakmai útmutatást adni arra vonatkozóan, hogyan kellene a régről ismert, újratöltesen alapuló betétdíjas rendszert ismét felvirágoztatni.

A hatékony betétdíjas rendszerek bevezetésének indokoltsága

Jelenleg a világ óceánjait több mint 150 millió tonna műanyag hulladék szennyezi, ráadásul az összes tengeri hulladék fele egyszer használatos műanyag, többek között itálpalackok és kupakok.¹ Az Európai Bizottság a körforgásos gazdaságra való áttérés és a műanyagszennyezés visszaszorítása érdekében számos intézkedést vezetett be (pl. 2019/904 Irányelv egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről). Bizonyos egyszer használatos műanyag termékek piaci korlátozásán kívül az alábbi intézkedéseket is jóváhagyták:

- a tagállamoknak vissza kell gyűjteniük az egyszer használatos műanyag palackok 77%-át 2025-re, és 90%-át 2029-re,
- 2025-re a PET-palackoknak legalább 25 százalékban, 2030-ra pedig már 30 százalékban újrafeldolgozott műanyagot kell tartalmazniuk.

Ajánlasként, de nem kötelező érvénnyel szerepel, hogy e célok elérése érdekében a tagállamok többek között betétdíjas rendszert alakíthatnak ki, ugyanis a célszámok teljesítése másképpen nem reális. Azokban az európai országokban, ahol betétdíjas rendszert alkalmaznak egyutas italcsomagolásokra, 85% feletti újrahasznosítási arányt érnek el.² Továbbá kitűnő eszköze a műanyagszennyezés visszaszorításának: akár 40%-kal csökkentheti az óceánokba kerülő műanyag hulladék mennyiségét.³ Itt feltétlenül meg kell jegyezzük, hogy a 40%-os csökkenés jelentős, de a világtengerek védelme szempontjából

¹ Az Európai Parlament híre a tengeri hulladékokról, 2018, frissítve: 2021

² Reeloo Platform: Factsheet: Deposit Return Systems - System Performance, 2021

³ Zero Waste Europe: Deposit Return Systems: an effective Instrument towards a Zero Waste Future, 2019

így is rendkívül alacsony. Igazi megoldást csak a műanyag-kibocsátás jelentős csökkentése hozhat, aminek kiváló és fenntartható eszköze az újrahasználat.

A körforgásos gazdaságról szóló jogalkotási csomag további hulladékgazdálkodással kapcsolatos célszámokat ír elő, mint például

- a települési hulladék újrafeldolgozási arányát 2030-ra 65%-ra kell emelni,
- a csomagolási hulladék újrafeldolgozási arányát 2025-re 65%-ra (ezen belül műanyag és alumínium 50%, üveg 70%), 2030-ra 75%-ra (ezen belül műanyag 55%, alumínium 55%, üveg 75%) kell emelni.

Kiemelendő, hogy az újrahasznosítási célszámokként emlegetett célértékeket valójában nem csak újrafeldolgozással lehet teljesíteni, benne foglaltatik az újrahasználatra való előkészítés is. Sajnálatos tény azonban, hogy az Unió sem fektet megfelelő hangsúlyt az újrahasználati rendszerek ösztönzésére, pedig a Hulladék Keretirányelvben lefektetett hulladékhierarchia is prioritizálja az újrahasználatot az újrafeldolgozással szemben. Többek között problémás az is, hogy nincs kötelező minimum az újrahasználatra való előkészítésre az újrahasznosítási célszámokon belül, valamint egységes számítási rendszer sem, amely segítené az újrahasználat statisztikákban való megjelenését. A körforgásos gazdaságra való átálláshoz kiemelten fontos lenne az újrahasználatot előtérbe helyezni mind uniós, mind országos szinten, ráadásul a jogalkotási ajánlás szerint a tagországok dönthetnek úgy, hogy az uniósnál szigorúbb követelményeket, így például kötelező újrahasználati célszámokat is előírnak. Erre példa, hogy Romániában 2020. január 1-től a forgalmazóknak kötelező a termékeik legalább 5%-át újrahasználható csomagolásban biztosítani.

A betétdíjas – többutas – rendszer kiterjesztése mellett gazdasági és környezeti érvek is szólnak. A Zero Waste Europe 2020-as kutatása alapján az újrahasználható üvegpalackokhoz 85%-kal kevesebb szén-dioxid-kibocsátás kötődik, mint az egyszer használatos üvegpalackokhoz; 70%-kal kevesebb, mint a műanyag palackokhoz (PET); és 57%-kal kevesebb, mint az alumínium italcsomagolásokhoz.⁴ Más kutatások arra jutottak, hogy az újrahasznosított alumíniumból készült dobozok előállításához mindössze 5%-nyi energiát igényel a szűz anyagok felhasználásával összevetve, míg az újratölthető palackok használata legalább 50%-kal csökkentheti a kibocsátást.⁵ Egy 2020-as hazai kutatás szintén alátámasztja, hogy környezeti szempontból jóval nagyobb terhelést jelent egy új palack gyártása és használata, mint az újratöltés: borospalackok esetében a visszagyűjtési arány csupán 10%-kal való növelése is jelentős károsanyagkibocsátás-csökkenéssel jár, ezáltal nagymértékben csökkenti a fajlagos környezetterhelést. A kutatás megállapítja, hogy az egyutas palackokhoz képest egyes hatáskategóriákban (pl. savasodás, édesvizek eutrofizációja, földhasználat, vízfelhasználás) akár 80%-os környezetterhelési csökkenés is elérhető, valamint hogy az újrahasználat során az újratöltések számának növelése egyértelműen kedvezően befolyásolja a környezetterhelés mértékét.⁶

A Reloop 2021-ben publikált adatai szerint a szakmai szervezet által vizsgált 27 európai országból 2017-ben Magyarországon volt a legmagasabb az egyszer használatos

⁴ Zero Waste Europe: Reusable vs single-use packaging - A review of environmental impacts, 2020

⁵ Reloop Platform: What we waste - Tracking 20 years of growth in international drinks container wastage, and how refillables and deposit return systems can reverse this trend, 2021

⁶ Bogóné Tóth Zsuzsanna: Doktori értekezés tézisei - Boros palackok környezeti hatásvizsgálatáról életciklus-értékeléssel, 2020

italcsomagolás-hulladék egy főre jutó mennyisége (évi 186 db). Ez a mennyiség 2019-re tovább nőtt (összesen ~2 milliárd eldobott PET-, alumínium-, és üveg italcsomagolás, 211 db/fő/év). Számításaik szerint ez 83%-kal, hozzávetőleg 340 millió darabra (35 db/fő/év) lenne csökkenthető egy hatékony betétdíjas rendszer bevezetésével. Abban a 8 európai országban, ahol hatékony betétdíjas rendszer működik, az átlagos újrahasznosítási ráta az egyes anyag típusok tekintetében: PET: 91% (Mo.: 42%), fém: 89% (Mo.: 38%), alumínium: 87% (Mo.: 34%). A kutatás készítői a számításoknál ezeket az átlagos értékeket vették alapul. Az éves szinten eldobott 1,1 milliárd PET-palackból így mindössze 176 millió maradna, az alumínium italcsomagolási hulladék 700 millió darabról kevesebb mint 150 millióra, a kidobott üvegpalackok száma pedig 67 millióról 16,5 millió darabra csökkenne. Fontos megjegyezni, hogy a tanulmány a sör kivételével az alkoholos italok csomagolási adatait nem tartalmazta, így ha a bor és égetett szeszesitalok csomagolásait is figyelembe vennénk, még az előbbieken jelzethnél is jóval magasabb lenne a PET és különösen az eldobható üvegpalackok becsült adata.

A betétdíjas rendszerek kiterjesztését az eldobó italcsomagolásokra és a környezeti terhelés csökkentését a hazai lakosság is támogatja. A Greenpeace Magyarország megbízásából készített közvélemény-kutatás alapján a magyar lakosság 85%-a támogatja, hogy visszaválthatóak legyenek a PET-palackok, továbbá a lakosság 86%-a az italcsomagolások újratöltését is támogatja.⁷

A betétdíjas rendszerek bemutatása

Fontos az elején leszögezni, hogy mit is értünk betétdíjas – vagy ahogy a törvény nevezi, visszaváltási – rendszer alatt. Ugyanis meg kell különböztetni az ún. egyutas (egyszer használatos) és többutas (újratöltésre kerülő) italcsomagolásokhoz kapcsolódó rendszereket. A főleg Skandináviában (de egyre több európai ország is csatlakozik a sorhoz) működő kötelező egyutas italcsomagolás-visszaváltás esetében a műanyag palackok, fémdobozok nem újratöltésre, hanem újrafeldolgozásra kerülnek. Magyarországon visszaváltási rendszerrel jelenleg az elenyésző számú újratöltésre kerülő üveg italcsomagolásoknál lehet találkozni (pl. sörök, borok, szörpök), ebben az esetben a gyártók vagy forgalmazók által önkéntes alapon működő betétdíjas rendszerben veszik vissza az üvegcsomagolásokat. Mindkét rendszernek központi eleme a betétdíj, azaz az adott termék árával együtt felszámított, annak visszaváltásakor a forgalmazónak, illetve visszaváltójának maradéktalanul visszafizetett díj. Célja, hogy a vásárlót anyagilag is ösztönözze a termék csomagolásának visszavételére, hogy az egyutas rendszer esetében újrafeldolgozásra, többutas rendszer esetében újratöltésre kerüljön.

Az egyszer használatos csomagolásokhoz kapcsolódó betétdíjas rendszernek nem célja kiváltani a már működő szelektív hulladékgyűjtési infrastruktúrát, hanem kiegészíti azt. Előnye, hogy a begyűjtött csomagolás nagyobb tisztaságú, mivel ebben az esetben más típusú csomagolási hulladékkal nem keveredik. Így jobb minőségű újrafeldolgozott alapanyaghoz lehet jutni, amely elengedhetetlen a "palackból palackot" (bottle-to-bottle) újrahasznosításhoz.

Többutas csomagolás esetében a palack (többnyire üveg, de működnek újratöltésre alkalmas PET alapú rendszerek is [PRB]) visszaváltás után újratöltésre kerül. Előnye, hogy

---

⁷ A Greenpeace kapcsolódó közvélemény-kutatásának eredményei, 2020

a visszaváltás eredményeként kevesebb csomagolóeszközt kell gyártani, hiszen visszavétel után azok megfelelő kezelés, majd töltőüzembe szállítás esetén ismételten használhatóak. Egy üvegpalack akár 50 alkalommal tölthető újra.⁸ Mindez a környezet igénybevételét, a nyersanyagok kitermelését csökkenti, ami hosszú távú előnyökkel jár. A környezeti előnyök a szállítással, mosással járó terheléseket figyelembe véve is bizonyítottan nőnek a visszaforgatás számával. Azt, hogy az alacsonyabb környezetterhelés mellett gazdasági érvek is szólnak az újratöltés mellett, Magyarországon az önkéntes alapon fennmaradt betétdíjas rendszerek igazolják. (pl. Varga Pincészet, Szikrai Borászat, Borsodi Sörgyár, Soproni Sörgyár, Dreher Sörgyárak).

A két típusú rendszer működtethető egymás mellett is, hiszen a hozzájuk szükséges infrastruktúra hasonló. Mindkét esetben elmondható, hogy a betétdíj mértéke egyenesen arányos a visszaváltási kedvvel: kevesebb mint 20 Ft-os (7 amerikai cent) díj esetén átlagosan 70%, míg 43 Ft (15 cent) fölött átlagosan 94% a visszagyűjtés aránya.⁹

Fontosnak tartjuk a lakosság részletes tájékoztatását, oktatását az egyutas és a többutas italcsomagolások lényegi jellemzőiről és környezeti hatásairól. Ha a betétdíjas szabályozás csak az egyutas rendszerekre vonatkozik, akkor továbbra is az eldobó kultúrát, tehát a gyártásra alapuló és fogyasztást ösztönző rendszert erősítjük a hulladékcsökkentéssel szemben. A többutas csomagolás elterjesztésével és támogatásával az állam segítené a körforgásos gazdaságra történő átállást, és valódi környezetterhelést csökkentő intézkedéseket vezetne be. Bár az újrahasznosítás során tényleges anyagmegtakarítással lehet számolni, de a technológiai folyamat során felhasznált energia az új göngyöleg előállításának kb. 70%-át éri el. A hulladék hasznosítása minden anyagáramban nagy energiafelhasználást igénylő technológia, ezért törekedni kell az újrahasználatra, elsősorban az üvegcsomagolások esetén.

A Magyarországon bevezetni kívánt visszaváltási rendszer hiányosságai, valamint a jelenlegi hatályban lévő törvény és gyakorlat problémái

Az Országgyűlés által elfogadott törvényjavaslatból az látszik, hogy a kormány az egyutas italcsomagolások visszaváltási rendszerében gondolkodik csupán, figyelmen kívül hagyva a jelenleg működő önkéntes alapú többutas betétdíjas rendszer fontosságát és előnyeit. Erre utal az is, hogy eltűnne a betétdíj fogalma, helyette a visszaváltási díj jelenik meg, amely alá tartoznának egységesen az egyutas és többutas italcsomagolások is. Jelenleg a betétdíjas rendszereket a csomagolóeszközök termékdíjmentessége illeti meg. Az elfogadott törvény rendelkezésével szemben fontos lenne, hogy a mentesség a jövőben se terjedjen ki minden visszaváltott italcsomagolásra függetlenül attól, hogy használat után (hasznosítandó) hulladék válik-e belőle vagy újratöltésre kerül. Fennáll a veszély, hogy a betétdíj eltűnésével megszűnne az újrahasználat többletköltségeinek részleges ellentételezése, amely a még megmaradt újratöltési rendszerek teljes felszámolását eredményezheti. Az italcsomagolásokra és azok kezelésére, ill. újrahasználatára vonatkozó törvényi szabályozásnak rendelkeznie kellene az újratöltésre alkalmas göngyöleg használatának gazdasági és szabályozási ösztönzéséről – termékdíjmentesség mellett pl. kötelező

⁸ Oceana: Just one word: refillables. How the soft drink industry can – right now – reduce marine plastic pollution by billions of bottles each year, 2020

⁹ Reeloo Platform: What we waste - Tracking 20 years of growth in international drinks container wastage, and how refillables and deposit return systems can reverse this trend, 2021

újrátöltési arányok meghatározásával –, valamint a jelenlegi, betétdíjas termékekre vonatkozó védelmet (regisztráció, és a kiskereskedelem visszaváltási kötelme) is fenn kell tartania.

Fontos kiemelni, hogy a csomagolászerek környezetvédelmi termékdíja alóli mentesség kiterjesztése az összes visszaváltási rendszerben forgalmazott csomagolásra ezen eszközök gyártásának és forgalomba hozatalának drasztikus ösztönzését, a jelenleginél sokkal olcsóbbá tételét jelenti. Ez a jelenleg működő betétdíjas rendszerek feltételezhető megszűnése mellett az egyszer használatos italcsomagolások kibocsátásának jelentős növekedéséhez is vezetne. Az egyszer használatos termékek externális környezeti költségeit Európában és hazánkban továbbra sem tekintik a bekerülési költség szerves részének, ezáltal tisztességtelen versenyelőnyt élveznek már jelenleg is az újrahasználati rendszerekkel szemben. Az egyutas eszközöktől eltérően az újrahasználati és újrátöltési infrastruktúra (összegyűjtés, mosás és visszajuttatás) működtetéséhez aránytalanul magas beruházási költségek szükségesek, illetve a többször használható rekeszek és palackok beszerzése miatt magasak a kezdeti működési költségek a nullszaldó, illetve a nyereségesség elérése előtt.

Az elfogadott törvényi szabályozás nem tesz különbséget az újrátöltésre kerülő és a hulladéknak minősülő palackokra vonatkozó szabályozási és adózási előírások között, ami azért probléma, mert az uniós irányelvekben szerepel, hogy a kibocsátott hulladék mennyiségének csökkentését hulladékgazdálkodási prioritásnak kell tekinteni. A szabályozást ezért úgy kell kialakítani, hogy a gyártónak gazdaság érdeke is fűződjön a gyöngyöleg újrahaználathoz szükséges visszaszállításához, tisztításához. A kereskedőknek pedig érdekében álljon a gyártó által használható palackokat a hulladékká válóktól elkülöníteni, és a vásárlóknak is megérje az újrátölthető palackban forgalmazott terméket választani.

Gazdaságilag értelmezhetetlennek tartjuk, éppen ezért határozottan ellenezzük, hogy az állam vagy annak koncessziós megbízottja birtokolja a gyártók vevők által visszaváltott újrátölthető palackjait, és a koncessziós cég rendelkezzen arról, mit és milyen áron ad vissza a gyártónak újrahaználatra. Az EU-s tagállamokban jellemzően az újrahaználatra alkalmas göngyöleg a gyártók tulajdonát képezi a termék értékesítését követően is, azokat betétdíj ellenében csak használatra engedik át a kereskedelemnek és a fogyasztónak, és a szabványos göngyölegeket pool (közös készletezési) rendszerben működtetik. Úgy gondoljuk, hogy a betétdíjas termékek esetében a jelenleg hatályos, rendkívül elavult pénzügyi-számviteli szabályozás teljes újratervezésére is szükség van. Magyarországon jelenleg hiába vásárolja meg a termelő a saját egyedi palackját, amikor azt eladja a nagy- vagy kiskereskedelemnek, ill. a fogyasztó birtokba veszi, az termékértékesítésnek minősül. A betétdíj tehát jogilag nem tölti be a funkcióját: a termelő áfát fizet utána, adózik utána, mintha terméket adott volna el, holott a saját eszközét adta át használatra. Ezzel a gyakorlattal szemben célszerű lenne átállni a német nyelvterületen használt pénzügyi-számviteli szabályozásra, amely szerint a betétdíjas göngyöleg átadása nem számít termékértékesítésnek: az italcsomagolás a gyártók által a kereskedelemhez, fogyasztóhoz kihelyezett tárolóeszköz. Azaz a betétdíj kaució, nem pedig eladási ár. Ennek értelmében ezeket a termékeket ki kellene venni az áfatörvény és a társasági adózás hatálya alól. Ez könnyebbséget adna a gyártónak, hiszen az egyutas csomagolással szemben nem kellene

adózni utána, továbbá egyértelmű jelzést ad a piaci szereplőknek (kereskedő, fogyasztó), hogy nem a saját eszközéről, hanem a gyártó tulajdonáról van szó.

Az utóbbi évek szomorú tendenciája, hogy betétdíjas üvegpalackban kapható termékek száma csökken, és a fogyasztóknak is egyre nehezebb a betétdíjas üveget visszaváltaniuk. A tapasztalatok azt mutatják, hogy hiába van a gyártók vagy a vásárlók részéről nyitottság a betétdíjas italcsomagolások választására, a nagy- és kiskereskedelem nem szívesen foglalkozik ezekkel a termékekkel. A kisboltokat, kistelepülési boltokat nem is említve mára tény, hogy több nagy üzletlánc nem vagy alig hajlandó boltjaiban újratölthető palackokba töltött termékeket forgalmazni (pl. Aldi, Lidl, Penny Market). Gyakori panasz a vásárlók részéről, hogy az adott üzlet nem hajlandó átvenni a visszaváltásra vitt üveget, hogy nem működik az üveg visszaváltó automata, vagy hogy különbség van a vásárláskor felszámított betétdíj összege és a visszaváltáskor kifizetett összeg között. Ezek az anomáliák, továbbá az eldobó kultúra erősödése is mind hozzájárul ahhoz, hogy csökken az – egyébként legkörnyezetbarátabb alternatívát nyújtó – újratöltésre kerülő betétdíjas italcsomagolások iránti kereslet. Ez is azt támasztja alá, hogy a megfelelő politikai és jogszabályi támogatás elengedhetetlen a betétdíjas rendszer hatékony működéséhez. Az állam feladata lenne a termékek választékban tartására és a göngyölegek visszaváltására kötelezni a kiskereskedelmi szereplőket. Az anyagi ösztönzés mellett szükséges a fogyasztók szemléletformálása is, hogy valóban környezettudatos döntést tudjanak hozni a vásárlás során. A vásárlói nyomásnak köszönhetően így a gyártókkal és kereskedőkkel is egyszerűbb a jogszabályi kötelezettségek betartatása.

Felszólítjuk továbbá a döntéshozókat, hogy a szabályozás részleteinek a kidolgozásánál az eldobható italcsomagolások gyártásában, forgalmazásában érdekelt gazdálkodó szervezetek, ipari szövetségek mellett a fogyasztóvédelmi és környezetvédelmi civil szervezetek, valamint az újrahasználatl foglalkozó cégek véleményét is kérjék ki és vegyék figyelembe.

Ajánlások egy hatékony betétdíjas rendszer kialakításához

Üdvözöljük a visszaváltási rendszerek hazai bevezetését, azonban elengedhetetlen, hogy az egyutas csomagolásokkal szemben előtérbe kerüljenek az újratölthető, többutas csomagolások. Az újrahasználat megfelelő támogatása érdekében az alábbi intézkedéseket javasoljuk.

- Szükségesnek tartjuk italcsomagolásokra vonatkozó kötelező újrahasználati célszámok bevezetését. Ez a hulladékcsökkentést is nagyban elősegítené, hiszen az italcsomagolások a csomagolási hulladékok 10%-át teszi ki.¹⁰ Mindennek fényében javasoljuk, hogy a magyar kormány törvényileg kötelezze a gyártókat és forgalmazókat, hogy minden eldobható italcsomagolást hasznosítsanak újra legkésőbb 2024-re, és az italcsomagolások legalább 70%-a legyen újratölthető legkésőbb 2026-ra.
- Javasoljuk a környezetvédelmi termékdíj ökomodulációját: a különböző italcsomagolások esetében különböző díjkategóriákat állapítson meg a szabályozás. Emellett díjtétel javasolható színezett és nagyon vékony falvastagságú PET esetében, ugyanis ezek újrahasznosítása nehézkes. Szintén differenciáló tényező

---

¹⁰ Environmental Action Germany: Policy recommendations to promote reusable packaging, 2020

lehet a csomagolás anyaga, másodnyersanyag-tartalma, újrafeldolgozhatósága, toxicitása és a többszöri használat lehetősége. Tehát a szabályozás a csomagolások sávosan történő kategorizálásával támogassa a többszöri használatot és a fenntarthatóbb, mérgezőanyag-mentes anyag típusokat, és büntesse az egyszer használatos és/vagy nem újrafeldolgozható csomagolásokat, ezzel ösztönözve a gyártókat arra, hogy minél inkább előrelépjenek a körforgásos gazdaság irányába.

- Javasoljuk a betétdíjas termék kivételét az áfatörvény és a társasági adózás hatálya alól.
- Javasoljuk az újratölthető italpalackok sztenderdizálását (beleértve a kupakokat és címkéket is), ami elősegíti az újratöltési rendszerek kiterjesztését.
- Az üveg italcsomagolás újrahaznátának környezeti előnyei kevesebb szállítás mellett mutatkoznak meg igazán, amihez elengedhetetlenek regionálisan működő mosodák. Ezért javasoljuk e mosodák működési feltételeinek megteremtését. Mindennek költségét a környezetvédelmi termékdíjból befolyó bevételek, illetve a jövőben bevezetni tervezett EPR-rendszerekből származó bevételek jelenthetnék.
- A fogyasztók megfelelő tájékoztatását és felelős döntését a csomagolás kiválasztásához egyértelmű jelölésekkel kell segíteni. A csomagolásokon szembe tűnően és tisztán kell szerepeljen, hogy az újratölthető-e vagy sem, illetve hogy egyszer használatos csomagolás esetén mi a hulladékkezelés megfelelő módja.

Az alábbi szervezetek támogatják az állásfoglalást és a benne található ajánlásokat:

HUMUSZ
szövetség

GREENPEACE

Zöldövezet
Társulás

reloop™
resources remain resources

Felhasznált források elérhetősége:

- [1] <https://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/society/20181005STO15110/tengeri-hulladek-adatok-erdekessegek-es-uj-unios-szabalyok>
- [2] <https://www.reloopplatform.org/wp-content/uploads/2021/02/Fact-Sheet-Performance-16FEB2021.pdf>
- [3] <https://zerowasteeurope.eu/2019/07/deposit-return-systems-an-effective-instrument-towards-a-zero-waste-future/>
- [4] https://zerowasteeurope.eu/wp-content/uploads/2020/12/zwe_reloop_executive-summary_reusable-vs-single-use-packaging_-_a-review-of-environmental-impact_en.pdf
- [5; 8] <https://www.reloopplatform.org/wp-content/uploads/2021/04/What-We-Waste-Reloop-Report-April-2021-1.pdf>
- [6] https://archive2020.szie.hu/sites/default/files/bogone_toth_zsuzsanna_tezisek.pdf
- [7] <https://www.flickr.com/photos/greenpeacehu/albums/72157717020393038>
- [9] https://oceana.org/sites/default/files/3.2.2020_just_one_word-refillables.pdf
- [10] https://www.duh.de/fileadmin/user_upload/download/Projektinformation/Kreislaufwirtschaft/200107_DUH_Policy_Paper_Reuse_of_Packaging.pdf